

Platforma mimovládnych
rozvojových organizácií
Slovak NGDO Platform

01/2016

Z GLOBÁLNEJ NA NÁRODNÚ A LOKÁLNU ÚROVEŇ

Nová rozvojová Agenda 2030 a jej realizácia v SR a v zahraničí z pohľadu Platformy MVRO.

Platforma mimovládnych rozvojových organizácií (PMVRO) pokladá dôslednú **implementáciu** novej rozvojovej agendy OSN a jej následný **monitoring a reportovanie** za jednu z kľúčových otázok slovenskej verejnej politiky na medzinárodnej, národnej aj lokálnej úrovni. V tomto dokumente sumarizujeme naše vnímanie Agendy 2030 – Cieľov udržateľného rozvoja (SDGs) a rámcové odporúčania k jej napĺňaniu.

I Úvod

Slovensko a ostatné členské štáty OSN prijali v septembri 2015 nový globálny rozvojový plán – **17 Cieľov udržateľného rozvoja pod názvom Agenda 2030**.

- › *Agenda 2030 sa týka každej krajiny, nielen rozvojových krajín – je tzv. univerzálna.*
- › *Ide o kombináciu vzájomne integrovaných, vy-*

vážených a zosúladených vnútorných a vonkajších verejných politík, vo všetkých troch oblastiach udržateľného rozvoja:

- » *ekonomickej,*
- » *sociálnej,*
- » *environmentálnej.*

Niekedy sa uvádza aj oblasť dobrej správy verejných vecí „good governance“.

17 Cieľov udržateľného rozvoja a ich 169 ukazovateľov by tak mali tvoriť rozvojový rámec SR smerom dovnútra, ako aj do zahraničia. Zároveň by mali zapadnúť do širšieho rámca v globálnom kontexte, vychádzajúc z princípu súladu politík v prospech udržateľného rozvoja (koherencie politík pre udržateľný rozvoj – PCSD), ako ho definuje OECD¹.

Nejde teda o plán rozvojovej spolupráce, ale o plán štrukturálnej ekonomickej a sociálnej transformácie Slovenska v súlade s východiskami udržateľného rozvoja v globálnej perspektíve. Slovensko má prispieť k dosahovaniu týchto cieľov celosvetovo.

Autor: **Peter Ivanič**, adaptované na základe rovnomeného materiálu pripraveného Petrom Ivaničom a Andreou Girmanovou na začiatku roku 2016.

¹⁾ OECD: Framework for Policy Coherence for Sustainable Development (PCSD); 2015; dostupné na: <http://www.oecd.org/pcd/TOOLKIT%20FRAMEWORK%20FOR%20PCSD.pdf>

²⁾ Napríklad boj s klimatickou zmenou sa týka rovnako MH SR ako aj MŽP SR, takýchto príkladov je v komplexnej agende 2030 omnoho viac.

I Zodpovednosť

Platforma MVRO považuje za dôležité zaistiť **horizontálnu integráciu Agendy 2030 naprieč jednotlivými ministerstvami, t.j. integrovať ju do všetkých národných plánov a politík** a to spôsobom, ktorým sa zaisťí vzájomný súlad všetkých stratégií a politík vlády, ktoré bude spájať snaha dosiahnuť SDGs (podľa princípu PCSD).

Platforma MVRO oceňuje, že sa národná časť agendy

dostala aspoň pod kuratelou prierezovo orientovanej inštitúcie Úradu podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu, hoci o miere jej kompetencií panujú pochybnosti. **Disponuje totiž len koordinačnými a poradnými, nie však vynucovacími právomocami.**

V tejto súvislosti Platforma MVRO odporúča, aby sa do prípravy stratégie implementácie Agendy 2030 zapojili všetky ministerstvá

SR, zanalyzovali 17 Cieľov udržateľného rozvoja a na základe svojej agendy určili, ktoré ciele spadajú do ich kompetencie, pričom v prípadoch, v ktorých sa budú prekrývať, by mal cieľ spadať pod spoločné gestorstvo viacerých rezortov².

Pre realizáciu agendy je zároveň úplne kľúčové aktívne zapojenie širokej palety činiteľov, od vlády a všetkých jej členov, zamestnan-

cov ministerstiev, cez samosprávy a akademickú obec po predstaviteľov privátneho sektora a občianskej spoločnosti. Z toho dôvodu by mali byť títo aktéri zahrnutí tak do prípravy plánu implementácie SDGs, ako aj do práce koordinačného orgánu a teda do implementácie, monitoringu a reportovania napĺňania SDGs.

» sekundárne **prostredníctvom ODA**.

Bez implementácie PCSD sa totiž znižuje efektívnosť poskytovanej ODA a vice versa, znižuje sa efektívnosť vynakladaných

ní realizovaných priamo na Slovensku.

Pre Platformu MVRO a jej členské organizácie je **klúčový cieľ číslo 17** (Partnerstvá pre rozvoj). Spolu s jej členskými organizáciami sa plánuje podieľať:

- » *expertne aj prakticky na zefektívnení Oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA),*
- » *na dôslednom presadzovaní princípu PCSD a daňovej spravodlivosti.*

Platforma MVRO bude **presadzovať a monitorovať plnenie záväzkov Slovenskej republiky** v tejto oblasti, či už ide o záväzok vyčleniť na ODA 0,7 percenta HND, alebo o zefektívnenie a skvalitnenie ODA v súlade s odporúčaniami medzinárodných dohovorov či inštitúcií na základe skúseností a odporúčaní organizácií, ktoré sa tejto činnosti dlhodobo aktívne venujú a disponujú relevantnou expertízou. V rámci konkrétnych aktivít spojených s poskytovaním ODA bude Platforma MVRO presadzovať koncepcnejší prístup k jednotlivým programovým a projektovým krajinám, vytváranie aktualizovaných „Country Strategy Papers“.

Platforma MVRO **podporí vznik pracovnej skupiny zameranej osobitne na rozvojovú spoluprácu, na koľko taká zatiaľ neexistuje**. Tiež bude zohľadňovať napĺňanie ďalších cieľov, ktoré naň majú vplyv, obzvlášť **ciele číslo 10** (Znížiť rozdiely v rámci a medzi krajinami) a **13** (Podniknúť bezodkladné opatrenia na boj proti klimatickým zmenám a ich dôsledkom).

Členské organizácie Platformy MVRO sa prostredníctvom práce v rozvojových krajinách alebo v oblastiach postihnutých humanitárnou krízou budú podieľať v spolupráci s lokálnymi partnermi aj priamo na implementácii Cieľov udržateľného rozvoja.

Zvláštny dôraz bude Platforma MVRO klásť na:

- » **znižovanie nerovného postavenia najmenej rozvinutých krajín, o.i. v súlade s Istanbulským akčným programom,**
- » **zvýšenie vplyvu rozvojových krajín v medzinárodných inštitúciách, o.i. orgánov umožňujúcim ovplyvniť globálnu finančnú a daňovú infraštruktúru.**

V rámci cieľa číslo 13 (Ochrana klímy) sa bude Platforma MVRO snažiť o **potlačenie vplyvov zmeny klímy** s dôrazom na rozvojové krajiny, avšak aj podporou opatrení

pro-striedkov. Bez implementácie PCSD nemôže dôjsť k znižovaniu nerovností medzi krajinami. Nespravodlivo nastavený globálny daňový systém odčerpáva zdroje z menej rozvinutých ekonomík, čím im znemožňuje podporovať vlastný rozvoj mobilizáciou domácich zdrojov.

globálneho vzdelávania do vzdelávacieho systému Slovenskej republiky.

Ako príspevok k napĺňaniu **cieľa číslo 10 (Zníženie nerovnosti)** sa Platforma MVRO plánuje venovať:

- » **a) presadzovaniu opatrení, ktoré prispievajú k zníženiu nerovností medzi krajinami,**
- » **b) mainstreamingu otázok nerovností v rámci krajín, v ktorých SR poskytuje Oficiálnu rozvojovú pomoc (ODA)**
- » **primárne dôsledným presadzovaním princípu PCSD a daňovej spravodlivosti,**

17 cieľov udržateľného rozvoja

ĽUDIA

3 Zaisťovať ZDRAVÝ ŽIVOT a podporiť blahobyt

5 Dosiahnuť RODOVÚ ROVNOSŤ a posilniť postavenie žien a dievčat

4 Zabezpečiť VZDELANIE v rovnakej kvalite pre všetkých a podporiť celoživotné vzdelávanie

11 Vytvárať bezpečné a odolné mestá a ĽUDSKÉ OSÍDLENIA

DÔSTOJNOSŤ

1 Odstrániť CHUDOBU vo všetkých jej podobách kdekoľvek na svete

2 Odstrániť HLAD, podvýživu a dosiahnuť potravinovú bezpečnosť

6 Zaisťovať dostupnosť VODY, udržateľný vodný manažment a sanitáciu

10 Znížiť NEROVNOSŤ v rámci krajín a medzi nimi

PROSPERITA

7 Zabezpečiť prístup k dostupnej a udržateľnej ENERGII

8 Stavať odolnú INFRAŠTRUKTÚRU a podporiť udržateľnú industrializáciu a inovácie

9 Podporiť udržateľný EKONOMICKÝ RAST, zamestnanosť a dôstojnú prácu

12 Zabezpečiť udržateľnú SPOTREBU a VÝROBU

SPRAVODLIVOSŤ

16 Zabezpečiť prístup k SPRAVODLIVOSTI pre všetkých, vytvoriť efektívne a zodpovedné inštitúcie

PARTNERSTVO

17 Posilniť globálne PARTNERSTVO pre udržateľný rozvoj

PLANÉTA

13 Vykonať okamžité kroky v boji s KLIMATICKOU ZMENOU

14 Zachovať a udržateľne využívať OCEÁNY a MORIA

15 Chrániť pevninské EKOSYSTÉMY, podporovať udržateľný lesný manažment, bojovať proti rozširovaniu púští

⁴⁾ Pri viacerých cieľoch udržateľného rozvoja by malo byť rozdelenie zodpovednosti prirodzené – otázky spravodlivosti by malo riešiť ministerstvo spravodlivosti, udržateľnú energetiku a infraštruktúru ministerstvo výstavby, či udržateľný rast ministerstvo hospodárstva. Pri iných by malo byť gestorov viac, podľa danej témy. Príkladom je napríklad cieľ č. 13 – boj so zmenou klímy, ktorý by mal spadať rovnako tak pod gesciu MŽP ako aj ministerstva hospodárstva a ministerstva výstavby.

Odporúčania Platformy MVRO k napĺňaniu Cielov udržateľného rozvoja:

Zahrnúť do konzultačného procesu prípravy plánu plnenia SDGs čo najširšiu škálu aktérov, ktorí sa zároveň budú podieľať na neskoršej implementácii, monitoringu a reportovaní:

- › samosprávy,
- › akademickú obec,
- › obce,
- › privátny sektor,
- › organizácie občianskej spoločnosti rôzneho zamerania.

Obnoviť Radu vlády pre trvalo udržateľný rozvoj, respektíve jej ekvivalent, adaptovať jej kompetencie a zloženie, zahrnúť širokú škálu aktérov.

Na tvorbu stratégie pre implementáciu Agendy 2030 a Cielov udržateľného rozvoja by bolo vhodné využiť aj už existujúcu Radu vlády pre mimovládne neziskové organizácie, ktorej členmi sú jednotlivé rezorty, ako i platformy mimovládnych organizácií pôsobiach v rôznych sektoroch.

Zadefinovať charakter jednotlivých cieľov, rozdeliť ich na tie:

- › ktoré sa týkajú predovšetkým **vnútra krajiny**,
- › ktoré sa týkajú naopak **zahraničia**,

› **identifikovať prepojenia medzi nimi**.

Niektoré z cieľov a podcieľov totiž dokážu napĺňať viacero zámerov, čo je nutné podchytiť.

Príklad: Ak podporujeme udržateľné mestá, zároveň tým bojujeme aj proti zmene klímy, ak podporíme školstvo, podporíme tým aj rovnosť žien a mužov, a takých prepojených príkladov je v rámci agendy veľké množstvo.

Vyhodnotiť Národnú stratégiu trvalo udržateľného rozvoja (TUR) z roku 2001 a následne vykonať hodnotenie už existujúcich stratégií, akčných plánov a ďalších programových dokumentov – **vytvoriť novú, zosyntetizovanú verziu Národnej stratégie TUR vychádzajúcu z SDGs**, no pridať jej reálny výkonný rámec na jej implementáciu, podopretý právnym záväzkom (v tejto chvíli sú SDGs záväzné len v etickej rovine, nie právnej).

Určiť k jednotlivým cieľom a podcieľom zodpovedný relevantný rezort/rezorty s dôrazom na **prijatie agendy silnými rezortmi** ako je:

- › ministerstvo financií,
- › ministerstvo hospodárstva,
- › ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja⁴.

Odporúčame, aby každé z ministerstiev vyhodnotilo svoje možné zapojenie sa do napĺňania jednotlivých cieľov podľa agendy, ktorá spadá do kompetencie daných rezortov.

- › **Zahrnúť SDGs do programových dokumentov k zahraničnej politike**, obzvlášť dôsledne integrovať cieľ číslo 17 (Partnerstvá za ciele).
- › **Stanoviť povinnosť vyčleňovať rozpočtové prostriedky na základe rámca daného SDGs**. Ministerstvo financií SR po odsúhlasení vládou by malo pri tvorbe rozpočtu na nasledujúci rok brať do úvahy potreby jednotlivých ministerstiev pre napĺňanie SDGs.
- › **Stanoviť jasne zadefinované ukazovatele plnenia jednotlivých cieľov a podcieľov** s jasne zadefinovanými časovými rámcami a zodpovednými orgánmi.
- › **Vytvoriť otvorený, transparentný a participatívny monitorovací a reportovací rámec** postavený na

princípoch otvoreného vládnutia so zapojením širokého spektra aktérov.

- › **V rámci mainstreamingu SDGs a zjednodušenia monitoringu a reportovania** by mohla vzniknúť aj **samostatná položka v doložke vplyvov novej legislatívy reflektujúca uplatňovanie princípu PCSD**:

- » na Slovensku,
- » v rozvojových krajinách.
- › **Stanoviť spôsob zberu dát a ich analýzy** v rámci monitorovacieho a reportovacieho procesu so zapojením širokého spektra aktérov. Definovať úlohy a zapojenie sa Štatistického úradu do zbierania dát potrebných pre vyhodnocovanie napĺňania jednotlivých SDGs, ale aj úlohy ďalších aktérov.
- › **Smerom k zúčastneným stranám, rôznym aktérom činným pri implementácii, ale aj pri komunikácii plánu verejnosti, zdôrazňovať princíp univerzálnosti agendy**. Ten stojí na prepojenosti problémov planéty a spoločných riešení, ktoré si navzájom neodporujú (de facto princíp PCSD podaný aj laikmi uchopiteľným spôsobom).

VYBER SI

To, čo si vyberieme dnes, žijeme zajtra

www.mamnavyber.sk

Kupuješ len to, čo potrebuješ?

Zaujímaš sa o to, kde a kto vyrobil tvoje veci?

Vieš, koľko odpadu vyprodukuješ a kde končí?

Čo urobíš, keď zajtra prestane tiecť voda?

Dokážeš byť pohostinný ako skutočný Slováčok?

Vieš, koľko krokov urobíš denne? Zvezieš zajtra kolegu do práce?

Dopraješ úspech iným a berieš ho ako inšpiráciu?

Dávaš veciam recyklovaním ďalší život?

Dokážeš namiesto hejtovania začať sám od seba?